

Το Μοιρολόγι της Παναγίας

Σήμερα μαύρος ουρανός, σήμερα μαύρη μέρα.
Σήμερα όλοι θλίβονται και τα βουνά λυπούνται.

Ο Κύριος ηθέλησε να μπει σε περιβόλι,
να λάβει Δείπνο Μυστικό, για να τον λάβουν όλοι.

Κι η Παναγιά η Δέσποινα καθόταν μοναχή της,
την προσευχή της έκανε για τον μονογενή της.

Κι εκεί που προσευχότανε κι έκανε τις μετάνοιες,
φωνή τής ήρθε εξ ουρανού κι απ' Αρχαγγέλου στόμα:

– Φτάνουν, Κυρά, οι προσευχές! Φτάνουν και οι μετάνοιες!
Τον Γιο σου τον επιάσανε, στη φυλακή τον πάνε.

Σαν κλέφτη τον επιάσανε και σαν ληστή τον πάνε
και στου Πιλάτου τα σκαηιά, εκεί τον τυραννάνε.

Η Παναγιά, σαν τ' άκουσε, έπεσε και λιγώθη.
Πάει η Μάρθα, η Μαγδαληνή και του Προδρόμου η μάνα

και του Ιακώβου η αδερφή κι οι τέσσερις αντάμα.
Σταμνί νερό της ρίξανε, τρία καντάρια μόσχο

και τρία μυροδόσταμο, για νά 'ρθει ο λογισμός της.
Και σαν της ήρθε ο λογισμός και σαν της ήρθε ο νους της,

παίνουν τον δρόμο, το δρομί, στρατί το μονοπάτι.
Το μονοπάτι τούς έβγαλε εις του χαηκιά* την πόρτα.

* χαηκιάς: σιδεράς

– Ώρα καλή σου, μάστορα! Τι είναι αυτά, που φτιάχνεις;

– Τρία καρφιά παράγγειλαν οι φίλοι μου οι Ρωμαίοι

μα γω για το χατίρι τους πέντε θε να τους φτιάξω.

Να βάλουν δυο στα χέρια του και τ' άλλα δυο στα πόδια,

το τρίτο, το φαρμακερό μέσα στα σωθικά του,
να τρέξει αίμα και νερό, να λιγωθεί η καρδιά του.

Παίρνουν τον δρόμο, το δρομί, στρατί το μονοπάτι.
Κοιτούν δεξιά, κοιτούν ζερβά, κανένα δε γνωρίζουν,

κοιτούν και δεξιότερα, βλέπουν τον Αϊ-Γιάννη.

– Αϊ μου Γιάννη Πρόδρομε και βαπτιστά του γιου μου,

μην είδες το παιδάκι μου και σε τον δάσκαλό σου;

– Δεν έχω στόμα να σου πω, στόμα να σου μιλήσω.

Δεν έχω χέρι πάλαμο, για να σου τον εδείξω.
– Έχεις και στόμα να μου πεις, στόμα να μου μιλήσεις.

Έχεις και χέρι πάλαμο, για να μου τον εδείξεις.
– Βλέπεις εκείνο τον γυμνό, τον παραπονεμένο,

όπου φορεί πουκάμισο στο αίμα βουτηγμένο;
Βλέπεις εκείνο τον γυμνό τον ανεμομαηλιάρη,

όπου φορεί στην κεφαλή αγκάθινο στεφάνι;
Εκείνος είναι ο γιόκας σου κι εμένα ο δάσκαλός μου.

Η Παναγιά πλησίασε γλυκά και του μιλούσε:
– Για μου, που σ' έχω μοναχό και μοναχό κληωνάρι,

τώρα σε βλέπω στον σταυρό μ' αγκάθινο στεφάνι!
Πού 'ναι γκρεμός να γκρεμιστώ, φωτιά να πάω να πέσω!

Πού 'ναι μαχαίρι δίκοπο, να δώσω στην καρδιά μου!
Δε μου μιλάς, παιδάκι μου, δε μου μιλάς, παιδί μου!

– Σύρε, μάνα, στο σπίτι σου, κάνε την προσευχή σου
και το Μεγάλο Σάββατο καρτέρα το παιδί σου.

Βάλε κρασί μες στο γυαλί κι αφράτο παξιμάδι
και δείξε την υπομονή, για να την κάνουν κι άηλιοι.

δημοτικό τραγούδι

1. α. Το «Μοιρολόγι της Παναγίας» είναι ένα παραδοσιακό δημοτικό τραγούδι. Δύο από τα βασικά χαρακτηριστικά του δημοτικού τραγουδιού είναι τα ερωτήματα που δεν απαντιούνται από κανέναν και οι επαναλήψεις. Μπορείτε να βρείτε σε ποιους στίχους εμφανίζονται;

β. Η γλώσσα στην οποία είναι γραμμένο το τραγούδι είναι διαφορετική από αυτή που μιλάμε συνήθως σήμερα, γιατί έχει γραφτεί σε παλιότερη εποχή. Μπορείτε να βρείτε παραδείγματα ρηματικών και ονοματικών τύπων που δε χρησιμοποιούνται με τον ίδιο τρόπο σήμερα;

2. Η Παναγία σ' αυτό το δημοτικό τραγούδι έχει τέσσερις συναντήσεις με διάφορα πρόσωπα. Μπορείτε να βρείτε σε ποιους στίχους περιγράφονται αυτές οι συναντήσεις και ποια είναι τα πρόσωπα που συναντάει κάθε φορά;

3. α. Στο «Μοιρολόγι της Παναγίας» γίνεται αναφορά σε κάποια από τα γεγονότα της Μεγάλης Εβδομάδας. Ποια είναι αυτά τα γεγονότα και ποιες μέρες της Μεγάλης Εβδομάδας εορτάζονται;

β. Το «Μοιρολόγι της Παναγίας» είναι ένα παραδοσιακό δημοτικό τραγούδι που τραγουδιέται σ' ολόκληρη την Ελλάδα κατά τον στολισμό του Επιταφίου. Συμβαίνει το ίδιο στον τόπο σας; Αν ναι, τραγουδιέται ακριβώς με τα ίδια λόγια; Βρείτε τις διαφορές που μπορεί να υπάρχουν ρωτώντας τους μεγαλύτερους και παρουσιάστε τες στην τάξη σας.

Μπορείτε, αν θέλετε, να επικοινωνήσετε και με σχολεία άλλων περιοχών για να βρείτε και άλλες παραλλαγές.

γ. Εκτός από το «Μοιρολόγι της Παναγίας» υπάρχουν και άλλα παραδοσιακά τραγούδια που ακούγονται τις μέρες της Μεγάλης Εβδομάδας σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Εσείς γνωρίζετε κάποια από αυτά; Μπορείτε να μάθετε ρωτώντας τους μεγαλύτερούς σας!

Αφού τα συγκεντρώσετε, μπορείτε να τα παρουσιάσετε στην τάξη σας και να φτιάξετε ένα βιβλιαράκι με τα πασχαλινά παραδοσιακά τραγούδια του τόπου σας.